

แนวทางการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยเพื่อรองรับสังคมไทยในยุคดิจิทัล Early Childhood Education Management For Thailand Society In The Digital Age

สุนทรี วรรณไพเราะ (Suntaree Wannapairo) *

อานิสฟาซีรา ฮาซานีย์ (Anisfazira Hasani)**

บทคัดย่อ

การจัดการศึกษาปฐมวัยในยุคดิจิทัลเป็นความท้าทายอย่างมากสำหรับการศึกษาในปัจจุบัน ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วที่ไม่สามารถหยุดยั้งได้ การจัดการศึกษาจึงต้องมีการปรับตัวเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมและแนวทางการเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับเด็กในยุคนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ซึ่งจะช่วยให้เด็กสามารถเข้าถึงแหล่งความรู้ได้อย่างกว้างขวาง รวดเร็ว และเกิดประโยชน์สูงสุด ผู้สอนในยุคดิจิทัลจึงต้องปรับตัวให้เข้ากับการเรียนรู้ให้เท่าทันยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา เพื่อตอบสนองต่อการศึกษาในอนาคต บทความนี้มุ่งเสนอถึงแนวทางการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยเพื่อรองรับสังคมไทยในยุคดิจิทัล เพื่อให้การศึกษาสามารถเดินทางสู่อนาคตที่มีการเปลี่ยนแปลงผ่านการจัดการศึกษาแบบดิจิทัลและให้เห็นถึงแนวทางทางการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยที่ต้องเป็นไปเพื่อเสริมสร้างพัฒนาการให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา และความรู้เพื่อรองรับการเติบโตของเด็กให้มีทักษะและสมรรถนะที่สอดคล้องกับโลกยุคดิจิทัล ผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์พบว่า แนวทางการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยเพื่อรองรับสังคมไทยในยุคดิจิทัล สามารถสรุปเป็น 3 องค์ประกอบสำคัญในการขับเคลื่อน คือ 3D ประกอบด้วย Digital Age Learning, Digital Age Teacher และ Digital Age Learner เพื่อที่จะยกระดับการจัดการศึกษาปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพสูงสุดอันเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาเด็กไทยให้มีคุณภาพต่อไป

คำสำคัญ การจัดการศึกษา, ปฐมวัย, ยุคดิจิทัล

*อาจารย์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

**ผู้อำนวยการ โรงเรียนดรุณานุสนา

Abstract

Managing early childhood education in the digital age is a significant challenge for education today. In the midst of the rapid and unstoppable wave of change, which cannot be halted, education management must adapt to create an environment and learning approaches suitable for children in this age. This adaptation aims to align with the aforementioned wave of change, enabling children to access knowledge widely, rapidly, and with maximum benefit. Educators in the digital age must continually adjust to keep up with the ever-changing times, aiming to respond to future education needs. This article presents strategies for managing early childhood education to support Thai society in the digital age. It advocates that education should evolve through digital education management, emphasizing early childhood education

approaches necessary to enhance holistic development in physical, emotional, mental, social, intellectual, and knowledge aspects. These approaches should align with the digital age. The analysis and synthesis of findings reveal that the strategies for managing early childhood education to support Thai society in the digital age can be summarized into three key components: 3D, which comprises Digital Age Learning, Digital Age Teacher, and Digital Age Learner. These components aim to efficiently facilitate and enhance learning, ultimately leading to the advancement of early childhood education. Early childhood education is a crucial foundation for the ongoing development of Thai children, ensuring they possess the highest level of skills and competencies aligned with the digital age.

Keywords Educational Management, Early Childhood, Digital Age

บทนำ

การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดอย่างหนึ่งของชีวิต เพราะเป็นรากฐานที่สำคัญที่ช่วยให้บุคคลในการสร้างความเจริญก้าวหน้าและเพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆ ในสังคมได้ พร้อมทั้งยังเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ เพราะการพัฒนาประเทศจำเป็นต้องอาศัยคนที่มีคุณภาพเป็นประกอบที่สำคัญ ประเทศที่ประชากรได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงทั้งประเทศก็จะประสบความสำเร็จในการพัฒนาเกือบทุกด้าน การศึกษาเป็นกระบวนการที่จะทำให้มนุษย์สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของตน สามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีสันติสุข และสามารถเกื้อหนุนการพัฒนาประเทศได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในทุกๆ ด้านของประเทศ การจัดการศึกษาปฐมวัยจึงเป็นการจัดการศึกษาที่มีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะเป็นการเริ่มต้นในการบ่มเพาะเด็กให้เติบโตเป็นพลเมืองที่มีความรู้ มีทักษะความสามารถ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ การส่งเสริม

ให้เด็กปฐมวัยได้รับการพัฒนาไปในทิศทางที่ถูกต้องเหมาะสม สอดคล้องกับวัยและพัฒนาการของเด็กปฐมวัย (early childhood) ซึ่งอยู่ในวัยที่คุณภาพของชีวิตทั้งด้าน ร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา กำลังเริ่มต้นอย่างเต็มที่ (Hanmethee, 2018)

ในปัจจุบันเป็นยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกๆ ด้านไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษา ด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม การศึกษาจึงเป็นกระบวนการที่สำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ มีความสามารถที่จะปรับตัวได้อย่างรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์ เทคโนโลยีดิจิทัลก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นอย่างมาก เช่น พฤติกรรมการเรียนตามสิ่งที่ตนสนใจ ไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้ตามอัธยาศัย ซึ่งสามารถเข้าถึง การศึกษาที่มีคุณภาพและนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้จริง เทคโนโลยีดิจิทัลจึงเป็นเครื่องมือในการขยายโอกาสทางการศึกษา แต่ถึงแม้ว่าเทคโนโลยีดิจิทัลจะเปลี่ยนรูปแบบวิธีการในการเรียนรู้ ทำให้งานที่ย่งยากง่ายขึ้น และปรับกระบวนการเรียนรู้ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อนักเรียน แต่ก็ยังไม่สามารถแทนที่ครูได้ในอนาคตอันใกล้ (Rattanamahatthana, 2018)

ด้วยเหตุข้างต้นจึงถึงเวลาการศึกษาไทยควรตระหนักถึงการเปลี่ยนผ่านของยุคดิจิทัลและปรับปรุงเปลี่ยนแปลงรวมถึงการส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยมีการพัฒนาทักษะความรู้เพื่อสร้างการเติบโตภายใต้วิถีดิจิทัล เพื่อให้ได้แนวทางในการปรับเปลี่ยนวิธีการ แนวทางการจัดการศึกษาและรวมไปถึงการปรับตัวของครูให้เหมาะสมตามความต้องการและทำความเข้าใจนวัตกรรมใหม่ๆ ให้ก้าวทันเทคโนโลยียุคดิจิทัล การคำนึงถึงแนวคิดการจัดการศึกษาปฐมวัยในยุคดิจิทัล จึงเป็นแนวคิดที่สำคัญอันนำไปสู่การขับเคลื่อนและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่เป็นเยาวชนของชาติให้เติบโตและเจริญก้าวหน้าไปสู่การเตรียมความพร้อมในโลกยุคดิจิทัลได้ในอนาคต

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย

ความหมายของเด็กปฐมวัย

กระทรวงศึกษาธิการ (2560) ได้นิยามความหมายของเด็กปฐมวัยในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 หมายถึง เด็กตั้งแต่แรกเกิด – 6 ปี และกำหนดการศึกษาปฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิด – 6 ปีบริบูรณ์ โดยแบ่งหลักสูตรออกเป็น 2 ช่วง คือ หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี และหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กอายุ 3 – 6 ปี (Ministry of Education, 2017)

พระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย (2562) ได้ให้ความหมายของเด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กซึ่งมีอายุต่ำกว่าหกปีบริบูรณ์ และให้หมายความรวมถึงเด็กซึ่งต้องได้รับการพัฒนาก่อนเข้ารับการศึกษาระดับประถมศึกษา (Early Childhood Development Act, 2019)

โดยสรุป จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง เด็กปฐมวัยในความหมายของประเทศไทยหมายถึง เด็กที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 6 ปี ซึ่งอยู่ในระบบการศึกษาอย่างเป็นทางการในระดับชั้นอนุบาล 1-3 ปี มีพัฒนาการอย่างรวดเร็วและเด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดูส่งเสริมการเรียนรู้ตามศักยภาพของแต่ละคนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตทางร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาอย่างเต็มที่สู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

ความสำคัญของเด็กปฐมวัย

พัชรี ผลโยธิน (2560) ได้กล่าวว่า การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยมีความสำคัญต่อการพัฒนาเด็กอย่างเต็มศักยภาพทุกด้านทั้งด้านร่างกายอารมณ์-จิตใจ สังคมและสติปัญญา อย่างสมดุลครบถ้วน และยังมีความสำคัญต่อครูที่จะทำให้ครูทราบแนวคิดพื้นฐานในการจัดการศึกษาและหลักสูตรและนำไปใช้พัฒนาเด็กปฐมวัยและทำให้สามารถกำหนดรูปแบบจุดมุ่งหมายประสบการณ์และกิจกรรมในการพัฒนาเด็กในแต่ละช่วงอายุที่สอดคล้องกับเป้าหมายของการจัดการศึกษาและหลักสูตรสำหรับเด็กปฐมวัย รวมทั้งความสำคัญต่อสังคมที่จะลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา การให้โอกาสเด็กปฐมวัยทุกคนได้รับการอบรมเลี้ยงดูและการศึกษาอย่างเหมาะสมกับวัยซึ่งจะทำให้สังคมมีคุณภาพและเกิดความมั่นคงตามไปด้วย เป็นการป้องกันปัญหาสังคมในระยะยาว การจัดการศึกษาปฐมวัยจึงถือเป็นการลงทุนที่คุ้มค่า (Phonyotin, 2017)

กระทรวงศึกษาธิการ (2560) กล่าวว่า หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยมุ่งพัฒนาเด็กทุกคนให้ได้รับการพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคมและสติปัญญาอย่างมีคุณภาพและต่อเนื่องได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างมีความสุขและเหมาะสมตามวัย มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตนตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นคนดีมีวินัย และสำนึกความเป็นไทย โดยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา พ่อแม่ ครอบครัว ชุมชนและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็ก (Ministry of Education, 2017)

กุลิสรา จิตรชญาวนิช (2561) ได้กล่าวว่า กลไกหลักที่สำคัญในการจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน คือ การศึกษา เพราะการศึกษามีผลกระทบโดยตรงต่อการพัฒนาประเทศชาติ ให้มีความเจริญก้าวหน้า ดังนั้นประเทศใดจะมีการพัฒนาที่ยั่งยืนเกิดขึ้นได้นั้น เริ่มต้นที่ประชากร ในประเทศควรได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ (Chitchayavanich, 2018)

สำนักงานศึกษาธิการภาค 5 (2562) ได้กล่าวว่า การจัดการศึกษาปฐมวัยมีความสำคัญในการวางรากฐาน การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อให้เติบโตเป็นคนที่มีความรู้และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสังคมและประเทศชาติการจัดสภาพแวดล้อมและประสบการณ์ที่เหมาะสมจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับเด็กในการเสริมสร้างพัฒนาการเรียนรู้ให้เกิดความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยอาศัยความร่วมมือจากสถาบันทางสังคมทุกสถาบัน หากผู้เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาปฐมวัยตระหนักถึง ความสำคัญและร่วมมือกันพัฒนาการศึกษาระดับปฐมวัยอย่างเต็มศักยภาพ จะส่งผลต่อคุณภาพของประชากรที่จะเติบโตเป็น กำลังสำคัญของประเทศต่อไป (Office of Education Region 5, 2019)

สรุปได้ว่า การศึกษาปฐมวัยมีความสำคัญอย่างยิ่งถือเป็นการวางรากฐานในการพัฒนาเด็กบนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กแต่ละคน เด็กควรได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง โดยการกระทำและโดยการเล่นเป็นสื่อเพื่อการเรียนรู้เด็กต้องการความรักความอบอุ่น รวมทั้งสิ่งแวดล้อมมีความสำคัญต่อพัฒนาการของเด็ก ดังนั้นในการจัดการศึกษาให้กับเด็กระดับปฐมวัยจึงได้ยึดแนวความคิดและปรัชญาดังกล่าว มาใช้ในการจัดแนวประสบการณ์ให้กับเด็กให้เด็กได้มีพัฒนาการทั้งด้านร่างกายอารมณ์-จิตใจ สังคมและสติปัญญา เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเองและสังคม

ความหมายการจัดการศึกษาปฐมวัย

อภิวัดน์ บุตรโสภา (2560) ได้ให้ความหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัย คือ การจัดในสถานะของการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาแก่เด็กทุกด้านทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญาตามวัยและความสามารถของแต่ละบุคคล เพื่อเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ทั้งนี้ในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยต้องอาศัยแนวคิดและหลักการเป็นแนวทางในการจัดการศึกษา เพื่อให้การจัดการศึกษาบรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ (Budsopha, 2017)

ศศิพันธุ์ เปี่ยมเปี่ยมสิน และคณะ (2561) ได้ให้ความหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัย หมายถึง เป็นการจัดการศึกษาให้กับเด็กที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 6 ปี ในลักษณะของการอบรมเลี้ยงดูที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในอันที่จะช่วยส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยได้รับการพัฒนาในทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา ตลอดจนการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ไปในทิศทางที่ถูกต้องเหมาะสม สอดคล้องกับพัฒนาการตามวัย ความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคล เป็นการเตรียมความพร้อมที่จะเรียนรู้และวางรากฐานบุคลิกภาพ และการพัฒนาสมอง เพื่อให้เด็กเติบโตอย่างมีคุณภาพ พร้อมทั้งจะรับการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป ซึ่งการจัดการศึกษาดังกล่าวจะมีลักษณะพิเศษที่แตกต่างไปจากระดับอื่นๆ (Pianpiamsin, 2018)

สำนักงานศึกษาธิการภาค 5 (2562) ได้กล่าวว่า การจัดการศึกษาปฐมวัยหมายถึง การจัดการศึกษาให้แก่เด็ก ตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 6 ปี ในลักษณะการอบรมเลี้ยงดูให้ได้รับการพัฒนาในทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ตลอดจนการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ที่เหมาะสม เพื่อให้เด็กเติบโตขึ้นอย่างมีคุณภาพและพร้อมที่จะรับการศึกษาในระดับสูงขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป ซึ่งถือเป็นจุดสำคัญที่ควรมีการวางแผนด้านการศึกษาให้เหมาะสมและสอดคล้องกับธรรมชาติของเด็ก (Office of Education Region 5, 2019)

สรุปได้ว่า การจัดการศึกษาปฐมวัย เป็นการจัดการศึกษาให้แก่เด็กตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 6 ปี ที่เป็นพื้นฐานของชีวิต เพราะเด็กในวัยนี้เป็นวัยที่สำคัญต่อการวางรากฐานบุคลิกภาพและการพัฒนาทางสมอง การส่งเสริมพัฒนาการของเด็กผ่านการเล่นเป็นหัวใจสำคัญของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ภายใต้การจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการทำงานของสมอง ผ่านสื่อที่ต้องเอื้อให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านการเล่นประสาทสัมผัสทั้งห้า เพื่อพัฒนาทั้งด้านร่างกายอารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ซึ่งจะต่างไปจากการศึกษาระดับอื่นเพื่อมุ่งหวังให้เด็กได้รับการพัฒนาในทุกๆ ด้านเพื่อเป็นพื้นฐานในการที่จะก้าวเข้าสู่ระดับประถมศึกษาซึ่งถือเป็นจุดสำคัญที่ควรมีการวางแผนและจัดโปรแกรมการศึกษาให้เหมาะสมและสอดคล้องกับธรรมชาติของเด็ก

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับยุคดิจิทัล

ความหมายของยุคดิจิทัล

สุกัญญา แซ่มซ้อย (2560) ได้ให้ความหมายของยุคดิจิทัล หมายถึง ยุคที่เทคโนโลยีความเจริญก้าวหน้า ทำให้มีความสะดวกรวดเร็วในการสื่อสาร การส่งผ่านข้อมูลข่าวสารและองค์ความรู้ต่างๆ ที่มีอยู่

ในสังคมไม่ว่าจะเป็นข้อความ ภาพ เสียง หรือคลิปวิดีโอ ทำให้ทุกคนสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว ทุกที่และตลอดเวลา (Chaemchoi, 2017)

ปณณทัต กาญจนะวสิต (2561) ได้สรุปไว้ว่า ยุคดิจิทัล 4.0 หมายถึง ยุคที่มีการพัฒนาเทคโนโลยีทำให้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ มีความฉลาด สามารถติดต่อสื่อสารและสั่งการให้ทำงานเองได้อย่างอัตโนมัติ สามารถเปิด - ปิด หรือสั่งงานผ่านแอปพลิเคชันได้โดยไม่ต้องกดสวิตช์ที่ตัวอุปกรณ์การสั่งงาน ด้วยคำพูดในโทรศัพท์แบบสมาร์ตโฟน ให้ถ่ายภาพหรือเขียนข้อความโดยอัตโนมัติ ในยุคนี้เทคโนโลยีดิจิทัล เช่น Mobile Platform, AI หรือปัญญาประดิษฐ์, 3D Printing, Internet of Things, Fintech จะเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการใช้ชีวิตประจำวันของคนในสังคมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ (Kanchanawasit, 2018)

พระราชวุฒิ ปณณวุฒิ (2561) ได้ให้ความหมายของยุคดิจิทัล หมายถึง ยุคสมัยที่รัฐมีแผนการพัฒนาในระดับประเทศที่สอดคล้องกันระหว่างทุกหน่วยงานรัฐบาลเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล มีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย การสื่อสาร สื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่มีความเร็วในการสื่อสาร ส่งผ่านข้อมูลข่าวสาร ความรู้ต่างๆ ในโลกที่ทุกคนสามารถเข้าถึงได้อย่างรวดเร็ว (Pañnavajiro, 2018)

สรุปได้ว่า ยุคดิจิทัล หมายถึง ยุคของอิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีที่มีความเจริญก้าวหน้าและทันสมัยทำให้มีความสะดวกรวดเร็วในการสื่อสาร การส่งผ่านข้อมูลข่าวสารและองค์ความรู้ต่างๆ ที่มีการให้บริการในรูปแบบของข้อความภาพ เสียง หรือคลิปวิดีโอ ทำให้ทุกคนสามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็วทุกที่และตลอดเวลาผ่านสื่อดิจิทัลและสื่อสังคมออนไลน์

การรู้ดิจิทัล

พรชนิตร์ ลีนาราช (2560) ได้ให้ความหมายการรู้ดิจิทัล หมายถึง การรู้สารสนเทศเป็นความรู้ ความเข้าใจในการใช้เครื่องมือทางเทคนิค และเกี่ยวข้องกับความรู้ ความสามารถพื้นฐานในการใช้ในการทำงานกับเทคโนโลยีสารสนเทศและเครือข่ายสารสนเทศ ได้แก่ ความสามารถในการค้นคืนการจัดการ การแบ่งปัน รวมถึงการสร้างสารสนเทศและความรู้ ทักษะการเรียนรู้ในการทำงานกับสารสนเทศที่นำเสนอผ่านคอมพิวเตอร์ ในรูปแบบและจากแหล่งที่หลากหลาย ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์และทักษะทางด้านอารมณ์และทางสังคม โดยการมีตรรกะการคิดที่ถูกต้องและไม่ใช้อารมณ์ แต่ให้ความสำคัญกับเนื้อหา นอกจากนี้ยังต้องมีทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการสื่อสาร การร่วมมือกับผู้อื่นรวมถึงมีการตระหนักด้านจริยธรรมและมารยาทบนอินเทอร์เน็ต เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นเครื่องมือสำคัญต่อการเรียนรู้และการศึกษา (Leenaraj, 2017)

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2560) ได้ให้ความหมายของการรู้ดิจิทัลว่า หมายถึง ทักษะในการนำเครื่องมือ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีอยู่ในปัจจุบัน อาทิ คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ แทปเล็ต โปรแกรมคอมพิวเตอร์ และสื่อออนไลน์ มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการสื่อสารการ ปฏิบัติงานและการทำงานร่วมกัน หรือใช้เพื่อพัฒนากระบวนการทำงานหรือระบบงานในองค์กรให้มี ความทันสมัยและมีประสิทธิภาพ (Office of the Civil Service Commission, 2017)

ภัทรสุดา ยะบุญวัน (2564) ได้สรุปว่าการรู้ดิจิทัล หมายถึง ความสามารถในการเข้าถึง ความรู้ความเข้าใจ ประเมินการจัดการ และการใช้สารสนเทศอย่างมีวิจารณญาณและเลือกใช้สารสนเทศจาก

แหล่งสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต โดยมีความสามารถประเมินและใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่เหมาะสมเพื่อสร้างสารสนเทศได้ด้วยตนเอง และสามารถสื่อสารไปยังกลุ่มชุมชน เครือข่ายความรู้มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันและสะท้อนกลับทางสังคมอย่างจริยธรรม และยังสามารถสรุปความรู้จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศที่น่าเชื่อถือ โดยการสืบค้นผ่านเครื่องมือสืบค้นสารสนเทศจาก เว็บไซต์ ตลอดจนความสามารถในใช้งานสารสนเทศอย่างเหมาะสม โดยคำนึงกฎหมายและลิขสิทธิ์ (Yaboonwan, 2021)

สรุปได้ว่า การรู้ดิจิทัล หมายถึง ความรู้ความเข้าใจในการใช้เครื่องมือทางเทคนิคและเกี่ยวข้องกับความรู้ ทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่มีอยู่ในปัจจุบัน เช่น คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ แท็บเล็ต โปรแกรมคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต และสื่อสังคมออนไลน์ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการสื่อสารการปฏิบัติงาน และการทำงานร่วมกัน หรือใช้เพื่อพัฒนากระบวนการทำงาน หรือระบบงานในองค์กร ให้มีความทันสมัยและมีประสิทธิภาพมากที่สุด โดยทักษะต่างๆ นั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการใช้ชีวิตในสังคมยุคปัจจุบัน นอกจากนี้ยังต้องมีการมีทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการสื่อสาร การร่วมมือกับผู้อื่น รวมถึงมีการตระหนักด้านจริยธรรมและมารยาทบนอินเทอร์เน็ต

แนวคิดเกี่ยวกับการใช้สื่อดิจิทัลกับเด็กปฐมวัย

ความหมายของสื่อดิจิทัล

สำหรับความหมายของสื่อดิจิทัล มีนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้ดังต่อไปนี้

ดวงพร ชุมประเสริฐ (2562) ได้กล่าวว่า สื่อดิจิทัลหรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ คืออุปกรณ์ที่มีหน้าจอแสดงผลโดยนับเป็นประเภท ได้แก่ โทรศัพท์ คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์มือถือ แท็บเล็ต และทีวี (Chumprasert, 2019)

ปทุมรัตน์ พิงคานนท์ (2564) ได้ให้ความหมายของสื่อดิจิทัล หมายถึง สื่อทั้งอุปกรณ์การสื่อสาร โปรแกรมซอฟต์แวร์หรือเนื้อหาที่ผลิต ตัดต่อ บันทึก หรือทำให้เป็นดิจิทัลในรูปแบบตัวเลขและใส่รหัสที่สามารถส่งผ่านทางอินเทอร์เน็ตหรือเครือข่ายคอมพิวเตอร์ หรือสื่อดิจิทัล หมายถึง อุปกรณ์ที่ใช้ไมโครโพรเซสเซอร์ในการเข้ารหัสข้อมูล รวมทั้งสื่ออิเล็กทรอนิกส์สมัยใหม่ทั้งหมด เช่น คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต สมาร์ทโฟน เกมคอนโซล เครื่องเล่นมัลติมีเดีย กล้องดิจิทัล เครื่องบันทึก อุปกรณ์ตัดต่อ ในบางบริบทมีความหมายคับแคบหมายถึงเทคโนโลยีสื่อสารด้วยคอมพิวเตอร์ โดยเฉพาะสื่อมวลชน เช่น การแพร่ภาพออกอากาศดิจิทัล และสื่อสิ่งพิมพ์ดิจิทัล ได้แก่ E-Books หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ และสิ่งตีพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์ (Pingkhanont, 2021)

Oxford University Press (2020) ได้ให้ความหมายดิจิทัลในพจนานุกรมสื่อและการสื่อสาร หมายถึง อุปกรณ์ที่ใช้ไมโครโพรเซสเซอร์ ในการเข้ารหัสข้อมูล รวมถึงสื่ออิเล็กทรอนิกส์สมัยใหม่ทั้งหมดเช่น คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต สมาร์ทโฟน เกมคอนโซล เครื่องเล่นมีเดีย กล้องดิจิทัล เครื่องบันทึก และอุปกรณ์ตัดต่อ ในบางบริบทมีความหมายอย่างแคบหมายถึงเทคโนโลยีสื่อสารด้วยคอมพิวเตอร์ โดยเฉพาะสื่อมวลชน เช่น การแพร่ภาพออกอากาศดิจิทัล และสื่อสิ่งพิมพ์ดิจิทัล

สรุปได้ว่า สื่อดิจิทัล หมายถึง เป็นนวัตกรรมที่สร้างขึ้นมาทดแทนสิ่งที่มีอยู่เดิม มักหมายถึง สื่ออิเล็กทรอนิกส์ซึ่งทำงานโดยใช้รหัสดิจิทัล อุปกรณ์ที่ใช้ไมโครเซสเซอร์ในการเข้ารหัสข้อมูลรวมทั้งสื่ออิเล็กทรอนิกส์สมัยใหม่ทั้งหมด เช่น คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต สมาร์ทโฟน เกมคอนโซล เครื่องเล่นเกมมีเดีย กล้องดิจิทัล เครื่องบันทึก อุปกรณ์ติดต่อในบางบริบทมีความหมายคับแคบหมายถึงเทคโนโลยีสื่อสารด้วยคอมพิวเตอร์ โดยเฉพาะสื่อมวลชน เช่น การแพร่ภาพออกอากาศดิจิทัล และสื่อสิ่งพิมพ์ดิจิทัล ได้แก่ อีบุ๊ก หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ และสิ่งตีพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์

ความสำคัญของสื่อดิจิทัลกับเด็กปฐมวัย

ชนิพรรณ จาติเสถียร (2560) ได้กล่าวว่า สื่ออิเล็กทรอนิกส์มีความสำคัญต่อตัวเด็ก เนื่องจากสามารถนำมาใช้เพื่อช่วยกระตุ้นความสนใจในการเรียนรู้ ขยายช่องทางการสื่อสารและขอบเขตในการเรียนรู้ และสร้างพื้นฐานในการพัฒนาไปสู่การรู้ดิจิทัล สำหรับพ่อแม่ ผู้ปกครอง สื่ออิเล็กทรอนิกส์มีความสำคัญ เพราะช่วยให้มีสื่อในการพัฒนาและส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก รวมทั้งทำให้ได้รับข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก สำหรับครูสื่ออิเล็กทรอนิกส์มีความสำคัญหลายประการ เพราะช่วยให้มีเครื่องมือในการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กทำให้ครูสามารถอธิบายเนื้อหาสาระที่ยากและเป็นนามธรรมให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น สามารถส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กเป็นรายบุคคล รวมทั้งมีแหล่งข้อมูลในการศึกษาค้นคว้า เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาเด็กและวิชาชีพ (Chatisathien, 2017)

บุญญรัตน์ พิงคานนท์ (2564) ได้กล่าวว่า ความสำคัญของสื่อดิจิทัลต่อเด็กปฐมวัยโดยสรุปแล้วมี 4 ประการ คือ 1) ช่วยกระตุ้นความสนใจในการเรียนรู้ การใช้สื่อดิจิทัลที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย 2) ช่วยขยายช่องทางการสื่อสารเด็กปฐมวัยอยู่ในช่วงที่พัฒนาการ สื่อดิจิทัลสามารถนำมาใช้เป็นช่องทางหนึ่งในการสื่อความรู้สึกนึกคิด 3) ช่วยขยายขอบเขตในการเรียนรู้เด็กในช่วงวัย 3-6 ปี สื่อต่างๆ รอบตัวสามารถนำมาเพื่อสร้างสรรค์งาน สื่อสารและสะท้อนความคิดความเข้าใจในประสบการณ์ต่างๆ ซึ่งนำไปสู่การเรียนรู้ และ 4) ช่วยสร้างพื้นฐานในการพัฒนาไปสู่ทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัลหรือการรู้ดิจิทัลจะอย่างไรก็ตามถึงสื่อดิจิทัลจะมีความสำคัญกับการพัฒนาการในด้านต่างๆ ของเด็กปฐมวัย แต่ครูและผู้ปกครองควรเลือกสรรและคอยดูแลการใช้สื่อของเด็กอย่างใกล้ชิด เช่น จัดกิจกรรมในโปรแกรมสำหรับเด็กปฐมวัยให้สมดุลให้เหมาะสม (Pingkhanont, 2021)

สรุปได้ว่า การใช้สื่อดิจิทัลต่อเด็กปฐมวัยถือเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการด้านสติปัญญาเป็นไปตามมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ พัฒนาความสามารถทางการคิด ทางภาษา และจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ได้ดี ช่วยให้เด็กได้เล่นตามความสนใจ เกิดความสนุกสนาน และความเพลิดเพลิน เพราะเด็กมีโอกาสได้เลือกและใช้วัสดุ อุปกรณ์ วิธีการที่หลากหลายตามความสนใจ และความต้องการ ช่วยให้เด็กสามารถรับรู้สิ่งที่ครูต้องการถ่ายทอดได้ง่ายขึ้น นอกจากการสื่อดิจิทัลเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านสติปัญญาจะมีความสำคัญต่อเด็กแล้วยังมีความสำคัญต่อครูช่วยให้ครูมีเครื่องมือที่เป็นทั้งวัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และช่วยให้ครูสามารถพัฒนาการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาความสามารถทางการคิด ทางภาษาและความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพเนื่องจาก

การใช้สื่อใหม่ๆ ที่ผ่านการคิดค้นอย่างเป็นระบบมาอย่างดีจะช่วยทำให้คุณภาพของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กดีขึ้น

การใช้สื่อดิจิทัลในการจัดการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย

ช่วงปฐมวัยถือเป็นช่วงวัยที่สำคัญในการเป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้และการเจริญเติบโตทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญาไปพร้อมๆ กัน การจัดการศึกษาปฐมวัยในประเทศไทยจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยเน้นเด็กเป็นสำคัญ ใช้แนวทางการเรียนรู้ผ่านการเล่น การจัดประสบการณ์ตรงให้เด็กได้เลือกและลงมือทำกิจกรรมแบบบูรณาการ และมีการประเมินพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น การจัดการศึกษาในยุคดิจิทัลสำหรับผู้เรียนปฐมวัยจึงต้องมีการส่งเสริมการเรียนรู้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน โดยอาศัยแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย ทั้งแหล่งการเรียนรู้ทางกายภาพและแหล่งการเรียนรู้ดิจิทัล ซึ่งในปัจจุบันเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีบทบาทกับการจัดการเรียนการสอนกับเด็กปฐมวัยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้นจึงจำเป็นที่ครูผู้สอนหรือผู้ปกครองจะต้องเปิดโอกาสให้เด็กปฐมวัยใช้เทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อพัฒนาการที่ตามวัยและสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็กอย่างมีความหมาย (Chaiyachok, 2019) การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการเรียนการสอนนั้นควรใช้สื่อเป็นช่องทางที่เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิดสร้างสรรค์ และสามารถส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ซึ่งจะต้องคำนึงถึงทั้งผลกระทบเชิงบวกและเชิงลบของเทคโนโลยี รวมถึงการเลือกอุปกรณ์ เนื้อหา รูปแบบกิจกรรม และแอปพลิเคชันต่างๆ ให้เหมาะสมกับวัย (Saenthawee, 2017) ได้ศึกษาการใช้นวัตกรรม สื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาประเทศไทย พบว่านิยมใช้สื่อและเทคโนโลยีตามสาระการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์-จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา

สามารถสรุปได้ว่าการใช้สื่อดิจิทัลกับเด็กปฐมวัยในการจัดการจัดการศึกษา คือ เป็นการจัดการศึกษาในรูปแบบกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่นและมุ่งให้เกิดอิสรภาพในการเรียนรู้ โดยมีการใช้สื่อดิจิทัลในการจัดการศึกษาที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย การใช้สื่อดิจิทัลในเด็กปฐมวัยนั้นครูควรสังเกต และตรวจสอบการใช้สื่อของเด็ก มีส่วนร่วมในการใช้สื่อกับเด็ก กำหนดข้อตกลงหรือขอบเขตในการใช้สื่อ ให้คำแนะนำปรึกษาและความช่วยเหลือในการใช้สื่อแก่เด็ก นอกจากการคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดกับพัฒนาการทั้ง 4 ด้านของเด็ก ได้แก่ พัฒนาการด้านร่างกาย พัฒนาการด้านอารมณ์ พัฒนาการด้านจิตใจ สังคมและพัฒนาการด้านสติปัญญาแล้ว ยังควรคำนึงถึงความสามารถในการเรียนรู้ของเด็กและควรเป็นกิจกรรมที่让孩子ได้เรียนรู้โดยการลงมือทำด้วยตนเอง เป็นกิจกรรมที่เน้นการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น โดยคำนึงถึงการเลือกใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีดิจิทัลและเนื้อหาให้เหมาะกับเด็กปฐมวัยทั้งทางด้านพัฒนาการ อายุและความสามารถในการเรียนรู้ของเด็ก เพื่อกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การบูรณาการเทคโนโลยีและสื่อดิจิทัลเข้ากับการจัดการเรียนการสอนในวิชาต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมจะทำให้การใช้สื่อเกิดประโยชน์ในการเรียนมากที่สุด

แนวทางการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในยุคดิจิทัล

เมื่อเทคโนโลยีดิจิทัลได้เข้ามามีบทบาทและมีอิทธิพลในด้านการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในระบบการศึกษามากยิ่งขึ้น พร้อมทั้งทำให้เกิดแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยไม่จำกัดเฉพาะในการเรียนการสอนในห้องเรียนเท่านั้น แนวทางการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในยุคดิจิทัลจึงเป็นสิ่งที่ท้าทายต่อผู้สอนและเด็กปฐมวัยเป็นอย่างมากเพราะมีความสำคัญอย่างมากในการพัฒนาเด็ก การจัดการศึกษาในยุคดิจิทัลจึงต้องมีการบูรณาการในการจัดการด้านการเปลี่ยนแปลงในหลายประการ ทั้งด้านการตอบสนอง ความก้าวหน้าของเทคโนโลยี การสร้างสถานการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลายในยุคดิจิทัล จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์แนวทางการจัดการศึกษาปฐมวัยในยุคดิจิทัล สามารถสรุปเป็นองค์ประกอบแนวทางการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยเพื่อรองรับสังคมไทยในยุคดิจิทัลได้ 3 องค์ประกอบ คือ 3D ดังรายละเอียดดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 : D = Digital Age Learning คือ การเรียนรู้ยุคดิจิทัล หมายถึง การจัดการเรียนรู้ในรูปแบบกิจกรรมบูรณาการที่เกิดจากการผสมผสานกันระหว่างการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นไปที่เด็กเป็นศูนย์กลางกับการประยุกต์ใช้เข้ากับเทคโนโลยีดิจิทัลต่างๆ ไปด้วยกัน การจัดการเรียนรู้ที่ครูสามารถรับการเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา มีการนำสื่อเทคโนโลยีดิจิทัลในการถ่ายทอดความรู้จากครูไปสู่เด็กปฐมวัย เรียนรู้โดยผ่านกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา ตามวัยอย่างมีคุณภาพโดยครูจะสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อเด็กๆ ในการจัดประสบการณ์โดยเน้นการจัดการเรียนรู้ที่สร้างสถานการณ์จำลองให้เด็กพบประสบการณ์จริง การเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยี นำมาใช้ในบริบทของการศึกษาเพื่อช่วยพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ตอบสนองต่อเป้าหมายของการจัดการเรียนรู้ด้วยการนำเทคโนโลยีดิจิทัลใหม่ๆ มาปรับใช้เพื่อมอบประสบการณ์ที่ดีขึ้นให้กับเด็กตลอดจนการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการจัดการเรียนรู้และพัฒนาการเรียนรู้ ทั้งในรูปของการจัดการเรียนรู้ผ่านสื่อดิจิทัลตลอดจนนวัตกรรมและสื่อดิจิทัลต่างๆ ส่งผลให้เด็กเกิดความเข้าใจ สนใจใฝ่เรียนรู้สนุกสนาน กระตือรือร้นในการเรียนรู่มากขึ้น เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาครบทุกทักษะที่เด็กต้องใช้ในโลกอนาคต และต้องคำนึงถึงการปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ซึ่งการจัดการเรียนรู้ในลักษณะนี้มีความสอดคล้องกับลักษณะของเด็กในยุคดิจิทัลคือ มีอิสระที่จะเลือกสิ่งที่ตนพอใจ ความสนุกสนานและการเล่นที่เป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้

องค์ประกอบที่ 2 : D = Digital Age Teacher คือ ครูยุคดิจิทัล หมายถึง ครูที่เป็นนักสร้างสรรค์ประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็ก และส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้สื่อดิจิทัลเพื่อการศึกษาอย่างเป็นกระบวนการ เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเด็กไปในทางสร้างสรรค์ โดยเริ่มจากการทำความเข้าใจเด็กก่อนแล้วออกแบบคำถามหรือปัญหา รวมทั้งแนะนำกิจกรรมที่จะนำเด็กไปสู่ความเข้าใจและเกิดการเรียนรู้ ซึ่งการออกแบบการเรียนรู้นี้อาจจะมีความแตกต่างหลากหลายกันออกไป เพื่อตอบสนองความต้องการและความสามารถที่แตกต่างกันของเด็ก พร้อมทั้งการพัฒนาชุดกิจกรรมที่บูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ครูสามารถจัดสภาพแวดล้อมหรือบริบทให้สอดคล้องกับสิ่งที่เด็กกำลังเรียนรู้ ครูสามารถปรับตัวให้เข้ากับพฤติกรรมการเรียนรู้ให้เท่าทันยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไปอยู่ตลอดเวลา มีความรู้ ความเข้าใจ และเชี่ยวชาญในเนื้อหาของวิชาที่สอนอย่างลึกซึ้ง สามารถเลือกสื่อการเรียนรู้ดิจิทัลที่หลากหลาย

ประกอบการจัดการเรียนรู้ทั้งนี้ต้องสัมพันธ์กับสาระ เนื้อหา เหมาะสมกับระดับชั้นหรือวัยของเด็ก และ ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อความต้องการของเด็ก เพื่อที่จะนำเทคโนโลยีดิจิทัลไปประยุกต์ใช้ ให้เป็นประโยชน์ในการจัดการเรียนรู้ สามารถชี้แนะและส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้ได้ด้วยตนเองตลอดเวลา ทั้งยัง ต้องเป็นแบบอย่างให้กับเด็กในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างปลอดภัย มีจริยธรรม และมีความรับผิดชอบต่อ สังคม

องค์ประกอบที่ 3 : D = Digital Age Learner คือ ผู้เรียนยุคดิจิทัล หมายถึง เด็กปฐมวัยที่เกิดมาในยุคที่มีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่มีการใช้เทคโนโลยีเป็นส่วนหนึ่งในการเรียนรู้ เด็กสามารถเข้าถึง ข้อมูลสารสนเทศที่มีอย่างมากมาย สามารถใช้หรือเรียนรู้ได้ตรงตามความต้องการ เพื่อส่งเสริมให้เด็กมี พัฒนาการทั้ง 4 ด้าน ที่ต้องคำนึงถึงความเหมาะสมกับวัย ความสามารถ ความสนใจและความแตกต่างระหว่าง บุคคล เด็กในยุคดิจิทัลจะต้องมีความรู้ ความสามารถในการเรียนรู้หรือที่เรียกว่า สมรรถนะของผู้เรียนที่ต้อง ได้รับการพัฒนาให้เกิดขึ้นเป็นสมรรถนะทางดิจิทัล ส่งผลต่อการเสริมสร้างศักยภาพสูงสุดทางการเรียนใน บริบทแห่งสังคมยุคดิจิทัล

ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าแนวทางการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยเพื่อรองรับสังคมไทยในยุคดิจิทัล เป็น ส่วนสำคัญที่จะทำให้การจัดการศึกษานั้นเกิดประสิทธิภาพ ซึ่งแนวทางการจัดการศึกษาดังกล่าวจำเป็นอย่างยิ่ง ที่จะต้องออกแบบให้มีความสอดคล้องกับสถานการณ์จริง สามารถปรับเปลี่ยนให้เหมาะกับผู้เรียนในระดับ ปฐมวัยได้ จากองค์ประกอบดังกล่าวจะนำไปสู่แนวทางการจัดการศึกษาที่แปรเปลี่ยนไปตามความผันแปรของ สถานการณ์โลกทำให้เด็กปฐมวัยเกิดความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต อย่างไรก็ตามความ ท้าทายของการจัดการศึกษาในยุคดิจิทัลไม่ได้ขึ้นอยู่กับเทคโนโลยีดิจิทัลเพียงอย่างเดียว แต่การเตรียมตัวของ ผู้เรียนโดยเฉพาะเด็กในวัยปฐมวัย ผู้สอนจึงมีส่วนสำคัญที่จำเป็นต้องปรับตัวให้เข้ากับพฤติกรรมการเรียนรู้ให้ เท่าทันยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไปอยู่ตลอดเวลา ทั้งนี้จากองค์ประกอบดังกล่าวสามารถแสดงเป็นแนวทางการจัด การศึกษาระดับปฐมวัยเพื่อรองรับสังคมไทยในยุคดิจิทัล ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษาปฐมวัย ให้มีคุณภาพสูงสุดต่อไป ดังภาพที่ 1

รูปภาพที่ 1 แนวทางการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยเพื่อรองรับสังคมไทยในยุคดิจิทัล

สรุป

การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยเพื่อรองรับสังคมไทยในยุคดิจิทัล เป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ เพื่อหาทางออกในการพัฒนาระบบการศึกษาของไทยให้มีความตระหนักรู้ต่อแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคตต่อไป การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยภายใต้แนวคิดการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นการเรียนรู้แบบเด็กเป็นศูนย์กลาง ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้แบบลงมือกระทำหรือปฏิบัติ เพื่อสร้างการเรียนรู้ด้วยตนเอง (active learning) การเรียนรู้ผ่านกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่นและมุ่งให้เด็กเกิดอิสรภาพในการเรียนรู้ โดยมีเป้าหมายเพื่อการวางรากฐานในการพัฒนาเด็ก ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา และการให้เด็กได้รับประสบการณ์ที่มีความสุข สนุกสนานเพื่อเติบโตเป็นพลเมืองที่มีทักษะและสมรรถนะที่เหมาะสมต่อโลกยุคดิจิทัล

ปัจจุบันเป็นยุคแห่งความเจริญทางด้านเทคโนโลยีที่มีบทบาทกับวิถีชีวิตของคนในยุคนี้น่ามาก แม้แต่ในวงการการศึกษาทุกระดับตั้งแต่ระดับปฐมวัย การใช้ดิจิทัลเพื่อการศึกษาและการเรียนรู้มีความสำคัญอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้จึงมีการนำเทคโนโลยีทางการศึกษามาใช้ในชั้นเรียนปฐมวัยมากขึ้น โดยเทคโนโลยีในยุคปัจจุบันนั้นถูกออกแบบให้มีความทันสมัย ใช้งานง่ายและสามารถนำมาใช้เพื่อส่งเสริมและเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เด็กที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิดถึง 6 ปีซึ่งมีความเจริญเติบโตและพัฒนาการที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็วอย่างเห็นได้ชัด อยู่ในวัยที่อยากรู้อยากเห็นอะไรใหม่ๆ และเป็นวัยที่เรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว สื่อดิจิทัลมีความสำคัญกับการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยมาก เพราะเป็นการสร้างแรงจูงใจให้เด็กอยากเรียนรู้มากขึ้น การปรับตัวเข้ากับสื่อดิจิทัลจึงไม่ใช่เรื่องยากมากนักสำหรับเด็กปฐมวัย การนำเอาเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในห้องเรียนนั้นจึงเป็นเครื่องมือที่ให้ประโยชน์และสามารถพัฒนาเด็กให้เกิดการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี เนื่องจากเทคโนโลยีมีความทันสมัยสามารถ

นำเสนอเนื้อหาได้หลากหลายรูปแบบไม่ว่าจะเป็นการนำเสนอรูปภาพ ภาพเคลื่อนไหว และเสียงประกอบที่สามารถตอบสนองการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นการผสมผสานเทคโนโลยีเข้ากับการศึกษา การใช้เทคโนโลยีทำให้เกิดการมีส่วนร่วมมากขึ้นและจะช่วยกระตุ้นการเรียนรู้ทางดิจิทัลสำหรับเด็กปฐมวัยอีกด้วย การศึกษาในยุคดิจิทัลจึงมีความสำคัญอย่างมากในการพัฒนาเด็กให้มีทักษะและสมรรถนะในด้านต่างๆ ส่งผลให้เด็กเกิดความเข้าใจ สนใจใฝ่เรียนรู้ สนุกสนาน กระตือรือร้นในการเรียนรู้มากขึ้น จึงควรส่งเสริมให้เด็กมีคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ เพื่อสร้างเสริมพัฒนาการตามช่วงวัย สื่อเทคโนโลยีดิจิทัลจึงมีบทบาทที่สำคัญยิ่งในการช่วยเสริมศักยภาพในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน

ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าแนวทางการจัดการศึกษาในยุคดิจิทัลสำหรับเด็กปฐมวัย เป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้การจัดการเรียนรู้นั้นเกิดประสิทธิภาพ ซึ่งแนวทางการจัดการศึกษาดังกล่าวจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องออกแบบให้มีความสอดคล้องกับสถานการณ์จริง สามารถปรับเปลี่ยนให้เหมาะกับเด็กในระดับปฐมวัยได้ ขณะเดียวกันควรเน้นการพัฒนาในเรื่องการคิดสร้างสรรค์ การปรับตัว การควบคุมตนเอง การคิดใช้เหตุผล การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ การทำงานเป็นทีม การสร้างทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและสังคม องค์ประกอบดังที่กล่าวมานี้จะนำไปสู่การพัฒนาการจัดการศึกษาที่แปรเปลี่ยนไปตามความผันแปรของสถานการณ์โลกทำให้คนไทยเกิดความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ทั้งนี้ควรประเมินความพร้อมของสถานศึกษาเพื่อนำไปสู่การประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอนให้มีความเหมาะสม อย่างไรก็ตามความท้าทายของการจัดการศึกษาในยุคดิจิทัลไม่ได้ขึ้นอยู่กับเทคโนโลยีดิจิทัลเพียงอย่างเดียว แต่การเตรียมตัวของผู้เรียนโดยเฉพาะในวัยเด็กปฐมวัยด้วยแล้วผู้สอนจึงมีส่วนสำคัญที่จำเป็นต้องปรับตัวให้เข้ากับพฤติกรรมการเรียนรู้ให้เท่าทันยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไปอยู่ตลอดเวลา รวมทั้งการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสังคมโลกที่นับวันจะก้าวสู่ยุคดิจิทัลอย่างเต็มรูปแบบในอนาคต เพื่อเตรียมเด็กให้พร้อมรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคตต่อไป แนวทางที่สำคัญในการขับเคลื่อนดังกล่าวคือการนำ Digital Age Learning, Digital Age Teacher และ Digital Age Learner เข้ามาเป็นแนวคิดเชิงปรัชญาในการจัดการศึกษาในการพัฒนาเด็กให้มีทักษะและสมรรถนะที่สอดคล้องกับโลกยุคดิจิทัล

References

- Budsopha, B. (2017). The Educational Management of Early Childhood Level for Development Child Center under the Local Administrative Organization. Journal of Roi Kaensarn Academi, 2(2), 1- 15. (in Thai)
- Chaemchoi, S. (2017). School Management in Digital Era. Phitsanulok:Phitsanulok.com. (in Thai)
- Chaiyachok, A. (2019). Creative Use of Technology to Foster Young Children in the 21st Century. Chulalongkorn University Education Journal, 47(4), 519- 538. (in Thai)
- Chatisathien, C. (2017). Promoting language abilities for early childhood children. Bangkok: PlusPress. (in Thai)

- Chitchayavanich, K. (2018). Education and being a Thai teacher. Bangkok: Chulalongkorn University Press. (in Thai)
- Chumprasert, T. (2019). Relationship Between The Use of Electronic Media and Development of Children Aged 2-5 year at Child Development Centers Under Local Government Organization, Songkhla Province. Thesis, Master of Nursing Science degree. Prince of Songkla University. (in Thai)
- Early Childhood Development Act. (2019). Royal Gazette. Volume 136, Chapter 56 A. (in Thai)
- Hanmethee, S. (2018). Guide to developing brain skills EF executive functions for early childhood teachers. Bangkok: Ekpimthai. (in Thai)
- Kanchanawasit, P. (2018). World 4.0. Bangkok: Office of the Secretary, Royal Thai Army. (in Thai)
- Leenaraj, B. (2017). Digital Literacy Skill for Developing Learning Quality. Library Journal, 61(2), 76-92. (in Thai)
- Ministry of Education. (2017). Early childhood education curriculum 2017. Bangkok: Teachers Council of Thailand Printing House Ladprao. (in Thai)
- Office of Education Region 5. (2019). Research Report on Early Childhood Education Management Problems and Development Directions in the Perspective of School Administrators and Teachers in Preschools within the Education Area under the Responsibility of the Office of the Education Commission Region 5. Bangkok: Author. (in Thai)
- Office of the Civil Service Commission. (2017). Guidelines for developing digital skills civil servants and government personnel to transform into digital government. Retrieved August 10, 2023, from https://www.ocsc.go.th/digital_skills (in Thai)
- Oxford University Press. (2020). A dictionary of media & communication (3rd ed.). Retrieved August 10, 2023, From <https://www.oxfordreference.com/>
- Paññavajiro, P. (2018). Educational Administration in Digital Era According to Suppurisa-Dhamma VII in the Phrapariyattidhamma Schools in Khonkaen Province. Master of Buddhist Studies Thesis. Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (in Thai)
- Phonyotin, P. (2017). Education management and curriculum for early childhood. Bangkok: Sukhothai Thammathirat Open University Press. (in Thai)

- Pianpiamsin, S. (2018). Documents for studying the subject Principles of Education and Philosophy of Education. Bangkok: Faculty of Education, Suan Dusit Rajabhat University. (in Thai)
- Pingkhanont, P. (2021). The Digital Media Utilization Patterns in Social Learning and Enhancement of Interpersonal Relationship for Preschoolers. Doctor of Communication Arts Thesis. Dhurakijbundit University. (in Thai)
- Rattanamahatthana, K. (2018). When AI changes the face of the education industry. Retrieved August 10, 2023, from <https://shorturl.asia/6XIaV>
- Saenthawee, B. (2017). Status and Trends in the Use of Early Childhood Education, Media, and Technology Innovations in the Teaching Materials for Developing Life Skills in Early Childhood (Unit 15). Nonthaburi: Sukhothai Thammathirat Open University. (in Thai)
- Yaboonwan, P. (2021). The development of Learning activities the use of Digital technology for Teaching and learning with infographics that affects digital literacy of Student teachers faculty of Education Silpakorn University. Master of Education thesis. Silpakorn University. (in Thai)